

Stanowisko

Konwentu Powiatów Województwa Kujawsko-Pomorskiego w sprawie wypracowania rozwiązania chroniącego interesy JST w zakresie zarządzania lokatami overnight

Chełmno, 2 czerwca 2026 r.

Konwent Powiatów Województwa Kujawsko – Pomorskiego apeluje o podjęcie działań mających na celu ujednolicenie i wypracowanie bezpiecznej dla jednostek samorządu terytorialnego interpretacji przepisów w zakresie zarządzania wolnymi środkami budżetowymi poprzez automatyczne lokaty jednodniowe (tzw. lokaty overnight) lub ewentualne dokonanie zmian legislacyjnych. Obecna praktyka kontrolna poszczególnych Regionalnych Izb Obrachunkowych (RIO) wykazuje istotne rozbieżności, co stawia skarbników oraz zarządy powiatów w sytuacji wysokiej niepewności prawnej przy codziennym zarządzaniu płynnością finansową.

W ostatnim czasie wybrane Regionalne Izby Obrachunkowe zaczęły prezentować restrykcyjne stanowiska, kwestionując legalność automatycznego transferu środków na lokaty nocne w kontekście:

1. Środków pochodzących z dotacji celowych: RIO interpretują zakaz lokowania środków z dotacji (art. 48 UFP) w sposób skrajnie rygorystyczny, nie uwzględniając technicznego i czysto operacyjnego charakteru lokaty overnight, która nie blokuje płynności finansowej w ciągu dnia roboczego.
2. Kwalifikacji sprawozdawczej: Pojawiają się rozbieżności w zakresie wykazywania tych środków w sprawozdaniach budżetowych (np. Rb-NDS, Rb-N), gdzie część składów orzekających traktuje lokaty O/N jako operacje rozchodowe, a część jako zwykły element zarządzania płynnością na rachunku bieżącym.

Należy podkreślić:

1. Charakter techniczny usługi overnight jako elementu zarządzania płynnością. Mechanizm overnight (O/N) nie stanowi klasycznej inwestycji kapitałowej zmierzającej do zamrożenia środków finansowych. Jest to automatyczna usługa bankowa zarządzania płynnością, zintegrowana z rachunkiem bieżącym JST. Środki te są przekazywane na lokatę po godzinach pracy urzędu i wracają na rachunek operacyjny przed rozpoczęciem kolejnego dnia roboczego. Tym samym zasoby pieniężne pozostają w pełnej dyspozycji JST w każdym momencie realizacji zadania celowego. Ponadto nie dochodzi do opóźnienia w płatnościach ani naruszania terminów wydatkowania dotacji określonych w umowie bądź w ustawie
2. Prawo do odsetek jako dochodu własnego JST (art.4 ust.1 pkt 8 ustawy o dochodach zgodnie z ustawą o dochodach JST, odsetki od środków na rachunkach bankowych samorządu stanowią jego dochód własny. Brak jest wyraźnej podstawy prawnej w ustawie o finansach publicznych, która nakazywałaby zwrot odsetek od dotacji celowych (inaczej niż w przypadku środków z UE, gdzie taki obowiązek wynika wprost z umów).

3. Zgodnie wyrokiem NSA sygn. akt. I GSK 1721/21 oraz stanowiskiem Związku Powiatów Polskich:

- a) Lokata O/N to jedynie techniczny sposób prowadzenia rachunku,
- b) Odsetki są dochodem własnym powiatu na mocy ustawy o dochodach JST
- c) Działanie to nie opóźnia realizacji zadania celowego (brak naruszenia art.252 ufp).

Mimo prezentowanego stanowiska RIO nie uznają powyższych wyjaśnień za wystarczające podtrzymując jednocześnie swoje restrykcyjne stanowisko. Taki stan rzeczy – z uwagi na jego powszechność - zmusza powiaty do rezygnacji z tego bezpiecznego instrumentu finansowego z obawy przed zarzutem naruszenia dyscypliny finansów publicznych. Przekłada się to bezpośrednio na realne straty finansowe dla budżetów lokalnych, które tracą należne im przychody z odsetek.

Niezałożenie lokaty w sytuacji posiadania wolnych środków skutkuje wymierną stratą dla całego sektora finansów publicznych, zaś jedynym beneficjentem takiego rozwiązania są banki komercyjne, które mimo dysponowania i obracania pieniędzmi powiatów nie muszą, a właściwie nie mogą, dzielić się uzyskanym zyskiem. Nie można znaleźć ratio legis w pozbawianiu powiatów ich bezpiecznego oraz łatwo dostępnego źródła dochodów. Oczywiście zgodzić się należy z faktem, iż jednostki samorządu terytorialnego nie są podmiotami nastawionymi na generowanie zysku, a ich celem nie jest osiągnięcie jak najwyższych dochodów. Czym innym jest jednakże kwestia ukierunkowania na generowanie zysku, a czym innym zasada racjonalnego gospodarowania środkami jednostek sektora finansów publicznych.

Wskazane byłoby stworzenie takiej regulacji prawnej lub przynajmniej wykładni przepisów prawa, która pozostawiałaby samorządowcom niezbędną niezależność w dysponowaniu środkami publicznymi (zachowując zarazem wszelkie zasady w zakresie celowości i gospodarności w wydawaniu środków), a zarazem która w dalszym ciągu pozwalałaby rządowi na podjęcie niezbędnej interwencji w kryzysowych sytuacjach.

Mając na uwadze znaczenie przedstawionego problemu oraz konieczność zapewnienia samorządom bezpieczeństwa finansowego, Konwent Powiatów Województwa Kujawsko – Pomorskiego, zwraca się z prośbą o podjęcie inicjatywy legislacyjnej w przedstawionym zakresie.

**Przewodniczący Konwentu Powiatów
Województwa Kujawsko-Pomorskiego**

Zbigniew Jaszcuk

Otrzymują:

/dokument podpisany elektronicznie/

- 1. Prezes Rady Ministrów.
- 2. Minister Finansów i Gospodarki.
- 3. Sejm RP – Komisja Finansów Publicznych.
- 4. Wojewoda Kujawsko-Pomorski.
- 5. Związek Powiatów Polskich.